

UDHËZUES PËR BUJTËSIT E TURIZMIT RURAL NË SHQIPËRI

Ky udhëzues është pregatitur dhe mbështetur në kuadër të projektit
“Forcimi i kapaciteteve për mbështetjen e zhvillimit rural në Evropën Juglindore”

UDHËZUES PËR BUJTËSIT E TURIZMIT RURAL NË SHQIPËRI

Udhëzuesi është përgatitur në shqip nga eksperti kombëtar Endrit Shima

Shënim: Pjesë të informacionit të paraqitur në këtë udhëzues përshkruajnë situatën sipas legjislacionit në fuqi në Republikën e Shqipërisë në momentin e shkrimit të udhëzuesit. Ky legjislacion mund të jetë vazhdimisht objekt ndryshimi apo shfuqizimi. Ky udhëzues ka vetëm qëllim informimi dhe nuk duhet të konsiderohet si këshillim apo opinion ligjor. Për zgjidhjen e një rasti specifik kërkoni ndihmë profesionale.

HYRJE

Vendet e Europës Juglindore, ku bën pjesë edhe vendi ynë, janë nga shtetet me zhvillim më të ulët ekonomik në Europë. Për pasojë, historikisht kanë vuajtur nga emigrimi në masë i popullsisë dhe braktisja e vendit, sidomos e zonave rurale.

Turizmi rural i qëndrueshëm synon t'i kthejë zonat rurale në vende ku mund të jetohet dhe të bëhet biznes, sërish. Me krijimin e mundësive të reja të punësimit, ky lloj turizmi ka në fokus arritjen e përfitimeve ekonomike për banorët duke mbrojtur njëkohësisht natyrën dhe mjedisin, si dhe ruajtjen e traditave si trashëgimi kulturore dhe pjesë e pandashme e identitetit të një vendi. Është një mundësi e re e për vendasit, e shtuar ndaj agrikulturës (bujqësia, sektor ku në Shqipëri janë të punësuar rreth 43% e popullsisë), për të mos u varur nga një burim i vetëm të ardhurash.

Turizmi rural në vendin tonë po preferohet gjithnjë e më shumë nga vizitorë të huaj dhe vendas. Numri po shtohet vit pas viti, çfarë sjell nevojën për akomodime dhe shërbime të tjera që u nevojiten atyre. Për këtë kërkesë në rritje, si dhe për gjithë të mirat që ofron për komunitetin dhe mjedisin, **ky model i zhvillimit të qëndrueshëm në turizëm** mbështetet vazhdimisht nga qeveria vendase dhe Bashkimi Europian.

Nëse jetoni në një zonë rurale dhe po mendoni të hapni shtëpinë tuaj për të mirëpritur vizitorë vendas apo të huaj, ky udhëzues është shkruar për ju. Së pari, ka për qëllim t'ju informojë mbi kushtet e një biznesi të vogël në turizëm rural. Do të mësoni më shumë për këtë lloj turizmi, anët pozitive dhe negative, kushtet që duhen plotësuar për të qenë një biznes i përshtatshëm për turizëm rural, si të regjistrohni si biznes i vogël për t'u bërë të ligjshëm dhe gjithë veprimet e shpenzimet e lidhura me këtë hap të domosdoshëm.

Së dyti, do të gjeni udhëzime të vlefshme për ju si menaxher i një bujtine: si të tërhiqni vizitorë, si t'u përgjigjeni pritshmërive të klientëve ndaj një bujtine rurale, detaje mbi shërbimin, akomodimin dhe ushqimin si dhe mënyrën për të bashkëpunuar me tur operatorë në vendin tuaj.

TABELË PËRMBAJTJEJE

Tabelë përmbajtjeje	5
TURIZMI RURAL	6
Përparësitë e turizmit rural	8
Rezeqe të turizmit rural	6
Zhvillimi i qëndrueshëm dhe këndvështrimi i BE në turizmin rural	9
KUSHTET LIGJORE PËR TË HAPUR NJË BIZNES NË TURIZËM RURAL.....	11
Regjistrimi i biznesit pranë QKB	13
Taksat dhe Tatimet DPT	14
Shpenzimet	14
Mënyra alternative të deklarimit	15
KATEGORITË E AKOMODIMEVE	16
Bujtina	16
SI TA REKLAMONI BUJTINËN TUAJ	18
Reklama dixhitale	19
Reklama fizike	20
Lidhja me tur operatorë	20
PRITSHMËRITË E KLIENTËVE.....	23
Shtëpia	23
Ushqimi	25
Mikpritja	27
SIGURIA NË KUSHTET E COVID 19	29
KONKLUZIONE	29
FAQE INTERNETI TË DOBISHME	30

TURIZMI RURAL

[aleksandart/Shutterstock.com](https://www.shutterstock.com/user/aleksandart)

Çfarë është turizmi rural?

Turizëm rural do të thotë pushime në fshat. Lëvizja e njerzve që jetojnë dhe punojnë përgjithësisht në qytet drejt fshatrave, për të pushuar dhe për t'u argëtuar, është turizëm rural. Është i lidhur ngushtë me turizmin e aventurës dhe zhvillohen paralelisht.

Ata që zgjedhin këtë lloj turizmi synojnë t'i kalojnë pushimet aktive, pranë natyrës dhe të përfshihen në jetën e fshatit vetëm për kënaqësi. Ata e shijojnë qetësinë, pastërtinë, ushqimet dhe mikpritjen e veçantë të zonave rurale, gjë që u mungon në përditshmërinë e tyre.

Ndërkohë, për banorët e fshatrave, turizmi rural është kthyer në një mundësi për të hapur një biznes fitimprurës aty ku banojnë. Zona të cilat më parë kishin të ardhura vetëm nga bujqësia po shohin të ardhura të kënaqshme jo vetëm nga vendasit, por dhe nga vizitorë të huaj. Ndër bizneset më ideale, me kërkesë në rritje në turizmin rural, janë strukturnat akomoduese familjare që ofrojnë dhe 3 vakte ushqim, ndryshe njihen si bujtina.

Pesha e tregut të agroturizmit në Evropë në miliard dollar dhe parashikimi i tendencave në rritje nga viti 2016 deri në 2027.

Përparësitë e turizmit rural

Zhvillimi i qëndrueshëm

Një nga sfidat e njerëzimit është të arrihen përfitime ekonomike në mënyrë etike ndaj shoqërisë dhe mjedisit, respekti ndaj komuniteteve lokale dhe mbrojtja e mjedisit dhe burimeve natyrore nga mbishfrytëzimi dhe shkatërrimi, si përgjegjësi ndaj planetit dhe brezave të ardhshëm. Turizmi rural shihet si një nga modelet më të suksesshme të turizmit në këtë drejtim, për mundësitë dhe përfitimet ekonomike që sjell në fshatra, direkt për banorët e tyre dhe vëmendjen ndaj natyrës dhe ruajtjes së saj me shfrytëzim të kujdesshëm dhe minimal.

Mbrojtja e natyrës dhe mjedisit

Turizmi rural ka në fokus argëtimin në natyrë dhe nuk mund të realizohet nëse natyra shkatërrohet. Njerëzit që marrin pjesë në këtë lloj turizmi zakonisht janë të mirinformuar e të ndjeshëm për çështjet e mbrojtjes së mjedisit dhe burimeve natyrore dhe kujdesen të jenë një model i mirë me veprimet e tyre. Ky lloj turizmi sjell gjithashtu vëmendje ndaj zonave të mbrojtura, një aset i çmuar në luftën kundër shfrytëzimit të papërgjegjshëm të natyrës me pasojë të pakthyeshme.

Mundësi të reja biznesi për komunitetin

Turizmi rural përfshin drejtpërdrejt banorët e fshatit. Në vend të kërkojë luksin në hotele të mëdha, përqëndrohet te eksperiencia autentike nëpërmjet bujtjes në shtëpitë e banorëve. Nuk kërkon shumë investim për të filluar dhe përfitimet

shihen shpejt, veçanërisht në vende ku nuk ka shumë mundësi të tjera zhvillimi.

Mundësi punësimi për të rinjtë

Shumë zona rurale në Shqipëri janë të braktisura apo drejt braktisjes, të rinjtë lëvizin drejt qyteteve apo dhe larg Shqipërisë për mundësi më të mira ekonomike. Turizmi rural synon të krijojë mundësi të reja punësimi dhe vetëpunësimi për të rinjtë pranë shtëpisë së tyre, duke rikthyer jetën në zona rurale të lëna pas dore.

Risjellja dhe ruajtja e traditave

Me braktisjen e fshatrave, zakonet, zejtaria, puna artizanale dhe gatime të veçanta rrezikojnë të harrohen gjithashtu. Por, për vizitorët që shkojnë në fshat, të gjitha këto janë pjesë e pandashme e eksperiencës autentike dhe njohjes së një kulture të re. Turizmi rural ndihmon kështu në ruajtjen dhe fuqizimin e traditës dhe kulturës, diçka që për banorët e zonës është përditshmëri kthehet në vlerë të pazëvendësueshme, përtej përfitimeve ekonomike.

Infrastruktura

Kur një fshat braktiset nga banorët, nuk shihet arsye për të investuar në të. Por, në zona ku merr zhvillim turizmi, lind nevoja për zhvillim të infrastrukturës. Ndërtimi dhe mirëmbajtja e rrugëve, fatkeqësisht, në vendin tonë, nuk është një e drejtë e garantuar. Por, kur shihet zhvillim, shpesh vihet re dhe një vëmendje e re nga strukturat shtetërore.

Gjithashtu, pjesë e vlerave të turizmit rural është vlerësimi për arkitekturën origjinale të një vendi (veçanti në ndërtimin e shtëpive). Zhvillimi i këtij

turizmi ruan godina të vjetra, tërheq investime për rinovimin e tyre si dhe “detyron” ndërtesat e reja të ruajnë të njëjtin stil, duke siguruar uniformitetet dhe pamje më estetike të gjithë zonës.

Rreziqe të turizmit rural

Megjithatë një model në tërësi pozitiv i turizmit dhe një mundësi e mirë ekonomike, ka disa rreziqe që vijnë me turizmin rural. Informimi mbi disa prej tyre ju ndihmon të drejtoni punën tuaj në mënyrë që t'i shmangni këto rreziqe.

Mbingarkimi me vizitorë

Me kalimin e kohës, një zonë rurale e cila kthehet në vend turistik bëhet më e njohur, fjala përhapet dhe gjithmonë e më shumë njerëz duan ta vizitojnë atë vend. Një rrezik i mundshëm, që fatkeqësisht shihet tashmë në shumë fshatra në vendin tonë, është mbipopullimi i zonës dhe tejkalimi i kapacitetit të natyrshëm të një fshati. Nuk duhet harruar që ka shumë faktorë që e bëjnë turizmin rural tërheqës për vizitorët - natyrë e egër e mbrojtur, pastërtia, qetësia, përjetimi i jetës në fshat, njohja me kulturën dhe traditat. Të gjitha këto rrezikohen nëse vendi mbipopullohet, shtëpitë ndërtohen pa kriter dhe fshati ka më shumë vizitorë se ç'mund të përballojnë bujtinat, duke rënë kështu cilësia e shërbimit. Mbiipopullimi gjithashtu sjell më shumë mbeturina dhe shfrytëzim pa kriter të natyrës, me dëme thuajse gjithmonë të pakthyeshme. Në natyrë të ndotur, me shërbim të dobët, vizitorët do të mbeten të pakënaqur dhe do ta shprehin pakënaqësinë e tyre, duke larguar dhe vizitorë të tjerë të

mundshëm.

Nevojitet një barazpeshë mes gjithë faktorëve thelbësorë që e përbëjnë turizmin rural dhe zhvillimit të biznesit për përfitim ekonomik.

Pjesëmarrja e familjarëve në punë të papaguar, shfrytëzimi i fëmijëve

Shumica e akomodimeve në turizëm rural funksionojnë si biznese familjare, pra menaxhohen dhe punohen brenda familjes. Kjo është një vlerë e shtuar e këtij lloji të turizmit, jo vetëm për mundësitë e punësimit që krijohen për familjarët tuaj, por edhe nga këndvështrimi i vizitorëve, të cilët ndihen më të mirëpritur kur priten nga një familje e tërë. Bashkëpunimi dhe punësimi i familjarëve, aq sa është pozitiv dhe krijon lehtësira për ju, kthehet në një përgjegjësi për të menaxhuar siç duhet këtë marrëdhënie të dyfishtë, si familjarë dhe si punëdhënës - punëmarrës ose bashkëpunëtorë. Nëse ju nuk i kushtoni vëmendje të veçantë kësaj pjese, nga mungesa e mirëkuptimit do të vuajnë si marrëdhëniet familjare, ashtu edhe mikpritja dhe atmosfera në bujtinë për vizitorët.

Ju duhet të merrni miratimin e çdo anëtarit të familjes për hapjen e një bujtine nëse planifikoni t'i përfshini ata në punë në bujtinë. Nuk duhet marrë e mirëqenë përfshirja e anëtarëve të familjes në punët e bujtinës vetëm sepse ata jetojnë në një shtëpi që do të kthehet në bujtinë. Është e rëndësishme të diskutohen kushtet e punës, përfitimet financiare dhe të bini dakort për to, pasi familjarët tuaj, duke punuar në bujtinë, heqin dorë nga mundësi të tjera që mund t'u japin atyre të ardhura. Nëse familjarët tuaj punojnë në bujtinë me ju, ata duhen përfshirë në vendimmarrje.

Edhe më shumë kujdes duhet treguar me përfshirjen e fëmijëve në punët e bujtinës. Nuk ka asgjë të keqe nëse bujtina një ditë është e ngarkuar dhe një fëmijë 12 vjeç ndihmon me shtrimin e tavolinës, por nuk duhet bërë e zakonshme dhe t'i ndërhyjë me jetën apo me shkollën. Vetëm mbi 14 vjeç, deri në moshën 16 vjeç, një fëmijë mund të bëjë punë të lehta gjatë pushimeve verore. 16 deri 18 vjeç, fëmija mund të punësohet me kohë të pjesshme në punë të lehta. Deri në 18 vjeç, njeriu quhet i mitur dhe për të vlejnë ligje specifike, sidomos për çështje të punës, që ndryshojnë nga të rriturit. Mirëqenia e fëmijëve dhe adoleshentëve është delikate dhe prindërit, pa dashur, mund të gabojnë, ndaj e mira është të shihni ligjin e ndërtuar nga ekspertët.

Zhvillimi i qëndrueshëm dhe këndvështrimi i BE në turizmin rural

Duke parë që thuajse gjysma e popullsisë në Ballkan banojnë në zona rurale dhe që një pjesë e madhe janë të punësuar në agrikulturë dhe pylltari (rreth 43% e popullsisë në Shqipëri), Bashkimi Europian është në mbështetje të turizmit rural, për disa arsye:

- Zhvillim dhe përdorim më i gjerë i agrikulturës, për të patur më shumë se një mundësi të vetme pune (bujqësinë)
- Mundësi ekonomike dhe zhvillim i qëndrueshëm për banorët e zonave rurale, për të mos u detyruar të braktisin fshatrat dhe vendin
- Model ekologjik turizmi dhe biznesi, në mbrojtje të mjedisit dhe përdorimit të përgjegjshëm të

burimeve natyrore

- Më shumë alternativa domethënëse për turizmin, që argëtojnë dhe edukojnë, larg zonave me shumë popullaritet

Të jesh pjesë e turizmit rural vjen me shumë mundësi mbështetjeje dhe financimi, pasi do të thotë të jesh pjesë e zhvillimit rural (kusht për antarësimin në BE) si aktor i bujqësisë dhe i turizmit njëkohësisht. Interesohuni në komunitetin tuaj për projekte të ndryshme që mund të ndërmerren në zonë, që kanë lidhje me turizmin apo agrikulturën. Pyesni të tjerë që kanë hapur bujtina para jush se çfarë kanë bërë.

LEADER

(frengjisht: Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale; shqip: Ndërlidhja mes Veprimeve Për Zhvillimin e Ekonomisë Rurale).

LEADER është një qasje e cila synon përfshirjen e personave dhe organizatave lokale jo-fitimprurëse si aktorët kyç në zhvillimin rural, më shumë sesa thjesht përfitues. Rrjetet e partneritetit mes sektorit publik, privat dhe civil, të quajtura ndryshe GLV (Grupet Lokale të Veprimit), fuqizohen në krijimin dhe zbatimin e strategjive, u jepet rol kryesor në vendimmarrje dhe shpërndarjen e burimeve (energji, krahu puntor, financimet) për zhvillim rural. Megjithatë një koncept relativisht i ri, qasja LEADER në Shqipëri është prezantuar nga Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim, i cili ka ngritur dhe ANRD - Rrjeti Shqiptar për Zhvillimin Rural, ku ju sugjerojmë të anëtarësoheni (pa pagesë).

IPARD

(anglisht: Instrument for Pre-Accession Assistance for Rural Development; shqip: Instrumenti i Asist-

encës së Para - Adermit për Zhvillim Rural)

IPARD është një instrument financimi i cili ofron grante për subjekte nga fusha të ndryshme të ekonomisë, të siguruara 75% nga Bashkimi Europian dhe 25% nga Qeveria Shqiptare. Shumë fermerë, bujtina dhe agroturizme në Shqipëri kanë përfituar nga këto grante, duke marrë mbështetje shumë të nevojshme për fillimin e biznesit të tyre. AZHBR jep vazhdimisht informacion të përditësuar për IPARD dhe tashmë është hapur një thirrje e tretë. Këtu mund të gjeni një udhëzues të detajuar për kriteret që duhet të përmbushni dhe nëse kualifikoheni, si mund të aplikoni.

EAFRD (anglisht: European Agricultural Fund for Rural Development; shqip: Fondi Europian i Agrikulturës për Zhvillim Rural)

EAFRD është një nga fondet kryesore të Bashkimit Europian dedikuar zhvillimit të zonave rurale, nga i cili përfitojnë edhe vendet jo anëtare. Mbështetja e individëve dhe bizneseve të vogla në zona rurale sjell kushte më të mira pune dhe jetese për komunitetet rurale, dhe zhvillimi rural është kusht për antarësimin në BE, ndaj është një proces që doemos do të ndodhë.

Ju mund të informoheni vazhdimisht në faqet e Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe veçanërisht në faqen e Agjensisë për Zhvillim Bujqësor dhe Rural për mundësi financimi për biznesin tuaj. Gjithashtu, ne ju sugjerojmë të bëheni pjesë e rrjeteve të zhvillimit rural për të marrë ftesa për seminare informuese dhe punëtori, organizimi në një rrjet personash me interesa të njëjta gjithnjë ka treguar rezultate pozitive.

KUSHTET LIGJORE PËR TË HAPUR NJË BIZNES NË TURIZËM RURAL

Çdo aktivitet ekonomik duhet të regjistrohet në **Qendrën Kombëtare të Biznesit** për tu quajtur aktivitet i ligjshëm dhe për të paguar, sipas kategorisë, taksat, tatimet dhe kontributet shoqërore e shëndetësore. Regjistrimi i bujtinës si biznes është një nga hapat e domosdoshëm, jo vetëm për të tërhequr klientelë, por edhe për të qënë i mbrojtur nëse një aksident i ndodh klientëve në shtëpinë tuaj. Duke u regjistruar, ju paguani kontribute shoqërore dhe shëndetësore, si çdo i punësuar/i vetëpunësuar, duke shtuar kështu vjetërsinë e punës dhe në të ardhmen, pensionin tuaj dhe përfitime të tjera.

Tur operatorët dhe agjensitë turistike *nuk mund të punojnë* me shtëpi pritje që nuk kanë faturë të rregullt tatimore, sepse shpenzimet e tyre nuk njihen nga institucioni i tatim taksave. Gjithashtu, të qenit legal ju hap dyert për mundësi financimi të ndryshme që mund të vijnë nga donatorë apo programe zhvillimi të qeverisë shqiptare dhe Bashkimit Europian.

Bujtinat, si akomodim rural, zakonisht hyjnë në kategorinë e **bizneseve të vogla**. Nevojitet një person përfaqësues i biznesit i cili merr përsipër përgjegjësinë ligjore për mbarëvajtjen e tij, duke u regjistruar si pronar i këtij biznesi. Ai do të quhet **person fizik** me objekt veprimtarie strukturë akomoduese. Personi fizik është njëkohësisht dhe i vetëpunësuar në biznesin e tij.

Me ndryshimin e ligjit në **Janar 2021**, biznese me xhiro vjetore deri në 14,000,000 lek (katërmbëdhjetë milion) nuk tatohen mbi fitimin. Gjithashtu, bizneset e akomodimit janë të përjashtuar nga TVSH 20%, duke paguar atë të reduktuar në 6%. Sugjerohet të ruani të gjitha faturat për shpenzimet e bujtinës, për të vërtetuar në çdo moment fitimin

tuaj me zbritjen e shpenzimeve nga xhiroja vjetore.

Këshillohet të pajtoheni që në fillim me një kontabilist, jo vetëm për regjistrimin fillestar, por edhe për deklarime të rregullta që kryhen në portalin online të drejtorisë së tatimeve. Mirëmbajtja e llogarisë së biznesit dhe portalit të tatimeve kërkon njohuri të përditësuara mbi ligjin dhe taksat. Për parregullsi apo vonesa në deklarata dhe pagesa, institucioni i tatim taksave vendos gjoba deri në bllokim të llogarisë, ndaj një kontabilist do t'ju lehtësojë punën dhe do t'ju kursejë shpenzime të panevojshme.

Regjistrimi i biznesit pranë QKB

Regjistrimi i biznesit mund të kryhet tashmë tërësisht online përmes portalit E-albania.

Fillimisht, ju duhet të regjistroheni si individ (qytetar) në këtë portal duke ndjekur këto udhëzime. Nevojitet të keni pranë jush kartën e identitetit ose pasaportën për të përdorur të dhënat që kërkohen. Për këtë regjistrim ka dhe një video hap pas hapi.

Nëse jeni regjistruar njëherë në e-Albania dhe nuk mbani mend fjalëkalimin, zgjidhni “Hyr” dhe klikoni “Keni harruar fjalëkalimin tuaj?” për të rivendosur fjalëkalimin. Ndiqni udhëzimet që ju japen më tej.

Pasi të regjistroheni në portal, mund të vazhdoni me regjistrimin e biznesit tuaj. Për këtë ka gjithashtu një udhëzues dhe një video hap pas hapi. Në mënyrë të përmbledhur:

1. Kërkoni shërbimin “Regjistrim fillestar i biznesit

pranë Qendrës Kombëtare të Biznesit”.

2. Klikoni “Përdor” për të filluar aplikimin online.
3. **Seksioni A** është i plotësuar nga sistemi elektronik me të dhënat tuaja si aplikant (përfaqësuesi).
4. Plotësoni adresën e ushtrimit të aktivitetit (adresa e bujtinës), klikoni poshtë për faqen pasardhëse.
5. **Në seksionin B** plotësoni të dhënat që kërkojnë për biznesin, fushat me yll (*) janë të detyrueshme të plotësohen, klikoni faqen pasardhëse.
6. **Në seksionin C** plotësoni të dhënat mbi adresën tuaj të banimit, që mund të jetë e njëjtë me adresën e bujtinës, klikoni faqen pasardhëse.
7. **Në seksionin D**, ju duhet të plotësoni fillimisht xhiron, shpenzimet dhe fitimin e parashikuar vjetor të biznesit. Hamendësoni një shumë sa më realiste, xhironja më pas ndahet në shpenzime dhe fitime. Kini kujdes të vendosni një shumë që nuk ju bën gabimisht subjekt të tatimit mbi fitim pasi si biznes i vogël nuk pritët të keni më shumë se 14,000,000 lekë xhiro në vit.
8. Te “**Subjekti regjistrohet për**”, sigurimet shoqërore dhe shëndetësore janë tashmë të zgjedhura automatikisht.
9. Te “**Kategoria për efekt të sigurimeve shoqërore e shëndetësore**” ka katër mundësi zgjedhjeje. Ju, si përfaqësues i biznesit tuaj, jeni tashmë i regjistruar si i vetëpunësuar. Mund të zgjidhni:
 - I vetëpunësuar i vetëm: kur regjistroni vetëm veten si përfaqësues dhe punëtor të bujtinës

- I vetëpunësuar me punëmarrës: kur do të regjistroni dhe dikë tjetër përveç vetes si të punësuar në bujtinë
- I vetëpunësuar me punëmarrës dhe punojës të papaguar të familjes: kur do të regjistroni dikë tjetër si punëtor në bujtinë dhe një ose disa familjarë të cilët punojnë pa rrogë në bujtinë, por për të cilët ju duhet të paguani sigurime shoqërore dhe shëndetësore
- I vetëpunësuar pa punëmarrës, me punojës të papaguar të familjes: bujtina nuk ka punëtorë përveç të vetëpunësuarit, por ju paguani sigurime shëndetësore dhe shoqërore për familjarë që punojnë në bujtinë pa pagesë.

10. Në **Nomenklaturën e veprimtarive ekonomike**, ju regjistroni llojin e aktivitetit të biznesit. Kodi i bujtinave është **I5590 Akomodime të tjera***. Klikoni “Kod kryesor” dhe “Ruaj”

11. Kliko “Dërgo” për kryerjen e aplikimit.

12. Poshtë konfirmimit do të merrni dhe një numër reference për të kontrolluar statusin e aplikimit. Normalisht, certifikata e regjistrimit duhet të vijë në mënyrë elektronike (e-mail) brenda 48 orëve. Kështu ju jeni tashmë një biznes i regjistruar në QKB.

Pas regjistrimit në QKB, ju duhet të hapni një **llogari bankare** për biznesin tuaj. Këtë mund ta bëni në cilën bankë të dëshironi. Dokumentet që nevojiten:

1. Kartë identiteti/pasaportë
2. Çertifikata e regjistrimit të biznesit
3. NUIS/NIPT (E përmban çertifikata)

Kërkohet një shumë prej 5,000 lekë për hapjen e llogarisë së biznesit. Kjo shumë lihet si depozitë sigurie (kapar), e cila kthehet kur mbyllet llogaria. Banka do t'ju informojë për kostot e mirëmbajtjes së llogarisë.

**Ndarjen e akomodimeve në klasa sipas Ministrisë së Turizmit e gjeni këtu. Listën e plotë të Nomeklaturave të Veprimtarive Ekonomike e gjeni këtu (akomodimi dhe shërbimi ushqimor në fq. 77). Shpjegime të mëtejshme për këtë çështje gjeni në pikën "Kategoritë e akomodimeve" të këtij udhëzuesi.*

Taksat dhe Tatimet DPT

Me regjistrimin e biznesit në QKB, ju jeni regjistruar dhe në **Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve** si biznes i vogël. Ju duhet të vizitoni Agjensinë Tatimore të qarkut tuaj për të marrë blloqet e nevojshme të faturave. Punojësit aty do t'ju ndihmojnë me çdo informacion që ju nevojitet. Për gjithë deklaratat e nevojshme, ju duhet të regjistroheni në portalin E-filing të Drejtorisë së Tatimeve. Ndiqni hapat për regjistrimin.

Shpenzimet

Shpenzime të papërsëritshme (kryhen vetëm një herë):

- 5000 lekë për hapjen e llogarisë bankare për biznesin, shumë e cila mbahet nga banka si depozitë sigurie (kapar) deri në mbylljen e llogarisë.

Shpenzime të rregullta mujore dhe vjetore:

- Taksa vendore që paguhet çdo vit. Shuma varion nga bashkia në bashki, mesatarisht rreth 10.000 lekë në vit për biznesin e vogël.
- Taksa e fjetjes në hotel (tarifat ndryshojnë në bashki të ndryshme, psh. 140 lekë/person/natë qëndrimi në Tiranë, 35 lekë për person/natë qëndrimi në Përmet, 2,5% e cmimit në Durrës dhe 35 lekë për natë qëndrimi në Bajram Curr).
- Sigurimet e detyrueshme shoqërore dhe shëndetsore që paguhet në bazë të pagës për çdo puntor, 23% të pages minimale 30,000 lekë për sigurimet shoqërore dhe 3.4% të dyfishit të pagës minimale mujore 30,000 lekë. Në rast se nuk keni punonjës, ju duhet të paguani të paktën një person të vetëpunësuar (që në këtë rast jeni ju), për rrogën minimale 30.000 lekë sigurimet do të jenë 8940 lekë në muaj. Nëse nuk keni interes të paguani sigurimet shoqërore dhe shëndetsore në muajt që nuk jeni aktiv në bujtinë (në varësi të kushteve, bujtina juaj mund të jetë biznes sezonal, p.sh. vetëm gjatë muajve të verës), ju mund ta pezulloni përkohësisht aktivitetin përmes portalit online e-albania (ku mund të regjistroheni me të dhënat e biznesit). Megjithatë, sugjerohet që ju t'i paguani vazhdimisht sigurimet shoqërore dhe shëndetsore sepse jeni jo vetëm të siguar nga ana shëndetsore, por shtoni vitet e punës në llogarinë e pensionit.
- Për regjistrim të rregullt dhe mirëmbajtjen e profilin tuaj në portalin online të tatimeve, **sugjerohet të pajtoheni me një kontabilist**. Për çdo biznes kryhet regjistrimi fillestar i të dhënave,

deklarime (dorëzimi i urdhërpagesave online) çdo tre muaj* dhe formulari i tatimit mbi fitimin një herë në vit. Çdo zyrë kontabiliteti/ekonomist e vendos vetë çmimin e shërbimeve të tij, por një shumë mesatare është 5000 lekë 1 herë në 3 muaj.

** dorëzim i urdhërpagesave online dhe pagesat kryhen mes datave 1-20 të muajit pasardhës të një blloku tre mujor (p.sh. dorëzimi i urdhërpagesave për muajt janar, shkurt, mars duhet të kryhet mes 1-20 prillit). Përkatësisht, për çdo trimestër, jo më vonë se 20 prill, 20 korrik, 20 tetor dhe 20 janar.*

agrofruti/Shutterstock.com

Mënyra alternative të deklarimit

Nëse shërbimet turistike në fermën tuaja janë shumë të rralla, pershëmbull një tur operator që vjen me klientët e tij një herë në vit, ekziston mundësia që ju të lidhni një kontratë shërbimi me partnerin operator dhe për të ardhurat që arkëtoni të paguani tatim në burim i cili është 15%.

Megjithatë, nëse pretendoni të zgjeroni aktivitetin dhe të akomodoni klient si individual ashtu edhe nga kompani të ndryshme, rruga e vetme për të qënë formal është regjistrimi i biznesit. Pa qenë formal, nuk mund të përfitoni grante apo të përfshihen në skema mbështetjeje. Kontrata e shërbimit nuk ju ofron as benefite të tjera si kontributet shoqërore e shëndetësore.

KATEGORITË E AKOMODIMEVE

Çdo subjekt, që ushtron veprimtarinë si strukturë akomoduese, duhet të aplikojë pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, për t'u pajisur me certifikatën e kategorizimit, pra, te cila kategori akomodimi bën pjesë.

Në Shqipëri njihen këto kategori akomodimesh.

a) Bujtinë

- b) Fjetinë (Hostel)
- c) Kamping
- d) Hotel
- e) Motel
- f) Resort
- g) Qendër kurative
- h) Fjetje dhe mëngjes” (B&B)

Dokumentet e nevojshme për deklarimin e një strukture akomoduese janë:

- Kërkesë sipas modelit, shtojca 2 e rregullores;
- Formulari i vetëdeklarimit, sipas modelit, shtojca 3 e rregullores;
- Akti i pronësisë ose përdorimit të strukturës;
- Vërtetim për regjistrimin në Qendrën Kombëtare të Biznesit si person fizik me objekt veprimtarie si strukturë akomoduese. **(Regjistrimi i biznesit pranë QKB)**
- Planimetria e strukturës akomoduese;
- Vërtetim që struktura plotëson kushtet për ma-

sat e mbrojtjes nga zjarri lëshuar nga Drejtoria e Përgjithshme e Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimi;

- Vërtetimin që struktura plotëson kushtet higjieno sanitare, lëshuar nga Instituti i Shëndetit Publik;
- Foto të brendshme dhe të jashtme të objektit (me ngjyra);
- Vërtetim i gjendjes gjyqësore (dëshmi penalti) të pronarit/administratorit

Bujtina

Për turizmin rural dhe atë aktiv në vendin tonë, lloji më i përshtatshëm i akomodimit është bujtina dhe versione të ndryshme të saj, të cilat shpjegohen më poshtë.

Në përgjithësi turizmi në vendin tonë karakterizohet nga mbizotërimi i bujtinave në zonat rurale ku ofrohen të treja vaktet në strukturën në të cilën banon edhe bujtësi. Ky është një aset i shtuar i vendit tonë, sepse kemi më shumë mundësi të shfaqim aftësitë mikëpritëse që kemi dhe vizitorët njihen me mënyrën tonë të jetesës e traditat. Bujtinat janë akomodime rurale ku në përgjithësi kanë rreth 2-6 dhoma në dispozicion për fjetje, përveç ambjenteve të përbashkëta si oborri dhe dhoma e ndenjes dhe e ngrenies. Në pjesën më të madhe, bujtinat karakterizohen nga dhoma me 3-5 krevate për secilën dhomë dhe tualet të përbashkët, ku sugjerohet të paktën një tualet për 8 persona. Sipas mundësive dhe hapsirës së shtëpisë, përveç dhomave të përbashkëta, bujtina mund të ofrojë dhe dhoma private, me ose pa tualet brenda.

Zbulot Discover Albania

Bujtinë në Valbonë, shtëpi tipike e fshatit, ndërtuar në harmoni me mjedisin

Një pjesë e bujtinave, janë struktura të veçuara nga shtëpia e bujtësit dhe në përgjithësi këto struktura kanë edhe restorant të bashkangjitur dhe dhoma dyshe ose treshe me banjo brenda. Në gjuhën turistike këto quhen **pensione rurale**.

Përveç pensioneëve, në lartësitë më të mëdha se fshatrat, në disa zona në shqipëri, **stanet** janë kthyer në qendra akomodimi, të cilat kanë kushte më bazike se bujtinat rurale dhe në përgjithësi i kanë tualetet në një godinë të veçantë. Këto akomodime quhen kasolle barinjsh ose në anglisht huts.

Kriteret minimale që duhet të përmbushë një bujtinë

Në faqen e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit (po

ajo faqe e sipërpërmendur për kategoritë e akomodimeve) mund të gjeni kriteret që duhet të përmbushë çdo strukturë akomoduese për t'u kategorizuar si e tillë. Fokusi ynë është bujtina, dhe aty mund të gjeni udhëzime të detajuara për gjithë kriteret që duhet të përmbushë ndërtesa, stafi dhe shërbimi. Më tej, për organizimin e ndërtesës dhe ofrimin e shërbimit, ju mund të këshilloheni me tur operatorët me të cilët bashkëpunoni ose synoni të bashkëpunoni, pasi ata janë në kontakt të vazhdueshëm me klientët dhe i njohin kërkesat e tyre më mirë. Disa praktika të rëndësishme do t'i gjeni dhe në këtë udhëzues, në pjesën **Pritshmëritë e Klientëve** dhe më tej.

SI TA REKLAMONI BUJTINËN TUAJ

ollirg/Shutterstock.com

Reklama dixhitale

Google My Business

Është hapi i parë dhe i domosdoshëm i regjistrimit të një biznesi për të pasur prezencë në internet. Kryhet falas dhe është relativisht e lehtë, një i ri që di anglisht mund t'ju vijë në ndihmë. Sapo të kryeni regjistrimin, do jeni i dukshëm në kërkime online dhe më e rëndësishmja, në hatën e Google. Përveç vendndodhjes, aty mund të lini një përshkrim për bujtinën tuaj dhe një numër ku çdokush mund t'ju kontaktojë. Në Google gjithashtu do shfaqen foto të ambienteve tuaja, të ngarkuara nga ju apo vizitorët si dhe komente vlerësimi nga këta të fundit, një reklamë e madhe falas.

Rrjete sociale

Po aq e lehtë sa regjistrimi në Google dhe gjithashtu falas, ju mund të hapni një llogari në rrjete sociale si Facebook dhe Instagram për bujtinën tuaj. Popullariteti i rrjeteve sociale është në rritje, shumë njerëz i kanë si pika referimi të rëndësishme për t'u informuar dhe për të bërë zgjedhjet e tyre. Janë platforma ku përveçse mund të jepni informacion, mund t'i argëtoni njerëzit me foto/video dhe t'i mbani të interesuar. Sa më aktivë të jeni aty, aq më shumë ju rritet shikueshmëria. Gjatë përdorimit mos harroni që është llogaria e biznesit, jo personale, ju flisni në emër të bujtinës tuaj.

Aplikacione & platforma rezervimi

Përveç dy mundësive të mësipërme, ekzistojnë platforma të dedikuara ku njerëzit kërkojnë një vend për të fjetur në çdo vend të botës ku udhëtojnë. Aplikacione apo faqe si Booking, të krijuara për çdo lloj strukture akomodimi, janë profesionale, të sigurta dhe tërheqëse për klientët në mënyrën si e paraqesin informacionin në faqe. Për shërbimet e tyre, një shumë rreth 15% ju mbahet nga pagesa e çdo klienti. Megjithatë, ju duhet të siguroheni që i keni lexuar dhe kuptuar siç duhet kushtet e tyre para se të regjistroheni që të mos hasni më vonë shpenzime të papritura. Është gjithashtu me rëndësi që në këto faqe ta jepni vendndodhjen tuaj në hartë të saktë, të jepni udhëzime të detajuara se si klientët mund t'ju gjejnë, madje dhe të përshkruani gjendjen e rrugës. Nëse dikush nuk lajmërohet për të gjitha këto, vjen me një makinë të papërshtatshme dhe nuk mund t'ju arrij/gjej, jo vetëm që do të anulojë rezervimin, por me shumë mundësi do të lërë një koment negativ për ju.

Sigurohuni që të kryheni në kohë detyrimet në aplikacion, psh. të anuloni rezervimin nëse klienti nuk vjen, përndryshe do të jeni debitor në platformë për përqindjen që ju takon të paguani. Gjithashtu, sigurohuni të paguani në kohë detyrimet monetare kundrejt platformave për klientët që ju dergojnë, sepse ka pasur shumë raste ku akomodimet janë hequr përfundimisht nga lista për mos pagim detyrimesh.

Reklama fizike

Tabela drejtuese

Një nga ankesat më të shpeshta të klientëve është të mos gjeturit e vendndodhjes së bujtinës për shkak të drejtimeve të gabuara['] apo mungesës së tyre. Tabela të vendosura në afërsi të bujtinës jo vetëm u tregojnë njerzve ku ndodheni, por i japin një pamje më serioze bujtinës tuaj. Në distancë mund të vendosni tabela më të vogla me emrin dhe shigjetë drejtimi, ndërsa pranë bujtinës një tabelë më të madhe me emrin, kontaktet dhe një sfond tërheqës. Nëse dikush ka rezervuar te ju, ju gjen me lehtë. Nëse jo, një tabelë e bukur ndihmon me tërheqjen e klientëve të rinj. Njëkohësisht vlen dhe e kundërta, një tabelë e shkatërruar/e shëmtuar i largon klientët e mundshëm. Kini kujdes të mos vendosni një numër të lartë të panevojshëm tabelash drejtimi (1-2 mjaftojnë) dhe që tabela kryesore të mos jetë e mbingarkuar me informacion. Zgjidhni materiale që përshtaten me natyrën reth e rrotull dhe që nuk dëmtohen shpejt.

Lidhja me tur operatorë

Përveç pritjes së klientëve që vijnë direkt te ju, ju mund të lidheni dhe me tur operatorë ne Shqipëri që sjellin individë ose grupe klientësh për ture. Bashkëpunimi me tur operator ka disa përparësi kundrejt të punuarit vetëm, si:

- Sjellin grupe klientësh që mbushin kapacitetin e bujtinës
- Rezervime të rregullta përpara kohe, për anulime të papritura shumica njoftojnë të paktën një muaj përpara
- Grupi vjen me një guidë që menaxhon grupin, lehtëson komunikimin mes jush dhe klientëve dhe ju vjen në ndihmë
- Nëse të dyja palët jeni të kënaqura, është bashkëpunim që zgjat (punë e sigurt për ju) dhe më pas njiheni dhe nga tur operatorë të tjerë
- Përfshirje në trajnime dhe në projekte financimi, për të cilat zakonisht merret mendimi i tur operatorëve

Megjithatë, si një marrëdhënie biznesi, lidhja me tur operatorë kërkon përkushtim dhe fleksibilitet. Nga ju pritët të jepni një cmim të reduktuar për grupet nga ç'do ishte për persona individualë dhe guida të akomodohet pa pagesë. Ju qëndroni i hapur ndaj sugjerimeve dhe pranues ndaj kritikave, duke plotësuar kushtet e premtuara. Tur operatorët që sjellin grupe me klientë të huaj zakonisht bashkëpunojnë dhe me agjensi të huaja për të sjellë grupin, ndaj dhe përgjegjësia në këtë rast është edhe më e madhe seç do të ishte po të

ishit vetëm ju apo vetëm dy palë në bashkëpunim.

Pasi të keni hapur bujtinën, ju duhet t'i kontaktoni tur operatorët dhe t'i informoni për kushtet tuaja, t'u dërgoni disa foto nga ambjenti juaj dhe më pas mund të diskutoni për kushtet e bashkëpunimit, si çmimet, menu-në e ushqimeve etj.

Paketa e informacionit duhet të përmbajë:

- Një përshkrim të shkurtër të bujtinës dhe të familjes tuaj
- Numri i dhomave, krevateve, tualeteve dhe ambienteve të përbashkëta
- Kur është hapur bujtina, statusi i regjistrimit (aktiv/i pezulluar)
- A keni punuar me tur operatorë më parë, nëse po me cilët
- Çfarë shërbimesh të tjera mund të ofroni (transferta për pasagjerë, transferta për bagazhet, produkte të veçanta të zonës etj.)
- Një ofertë për çmimet për personë individualë dhe një ofertë për grupet
- Fotografi të gjithë ambienteve

Forefront Images/Shutterstock.com

PRITSHMËRITË E KLIENTËVE

Me zhvillimin e turizmit dhe rritjen e numrit të vizitorëve vit pas viti, bujtinat po kthehen në një nga akomodimet e preferuara, sidomos në zona malore, për gjithë përparsitë dhe anët pozitive krahasuar me lloje të tjera akomodimesh. Me siguri, ju do të shihni një shumëllojshmëri klientësh të vijnë te ju. Ka klientë të huaj ose vendas, klientë të rinj ose të moshuar, udhëtarë të vetëm apo grupe, cifte apo familjarë me fëmijë të vegjël në moshë, udhëtarë që merren me sporte, kuriozë për të eksploruar natyën apo nga ata që udhëtojnë për të mësuar mbi kulturën, traditat dhe ushqimin. Mes kësaj morie, koha dhe eksperiencia do t'ju mësojë se si t'u pershtateni sa më mirë nevojave dhe pritshmërive të tyre duke respektuar të gjithë klientët njësoj. Megjithatë, ka disa rregulla bazike për kushtet e shtëpisë, ushqimin dhe mikpritjen që vlejnë për të gjitha grupet e klientëve njësoj.

Shtëpia

Mbi të gjitha...

Shtëpia juaj duhet të jetë një ambient i sigurt dhe i rregullt, brenda dhe jashtë, pa vegla pune të përhapura apo struktura të pasigurta si skela të vetëndërtuara apo dërrasa të kalbura. Nuk është pamje mikpritëse për klientët nëse ju gjejnë në punime e sipër (mendoni dhe për ruajtjen e qetësisë) apo me pjesë të papërfunduara. Përveç

veglave të punës, rrezeqe të tjera janë instalime elektrike të zhveshura, shkallë të rrëshqitshme, tapetë të pafiksuar, mugesë e mbajtëseve përgjatë shkallëve, mungesa e tapetëve të veçantë për tualetin, tavan tepër i ulët etj. Mund të ndodhë që ju t'i keni këto rrezeqe në shtëpi dhe jeni mësuar si t'i shmangni, por duhet ta shihni shtëpinë me sytë e një të panjohuri që vjen mik për herë të parë te ju dhe nuk e njeh shtëpinë.

Oborri/Ambienti i përbashkët

Zbullo! Discover Albania

Oda - Ambient i përbashkët tradicional

Përtej gjithçkaje që u përmend më sipër, në varësi të hapsiës, oborri është një hapsirë perfekte për tu shfrytëzuar. Një tavolinë dhe disa karrike/stola jashtë u japin mundësinë njerzve të rrinë në vend të hapur në kohë të mirë. Krijoni një hapsirë të mbuluar pranë derës për këpucët e klientëve, për të mos futur baltë brenda shtëpisë. Sigurohuni të mos i lenë jashtë, pasi mund t'i lagë vesa gjatë natës. Ofroni pantofla shtëpie për secilin prej tyre.

Shtëpia duhet të ketë dhe një dhomë/hapsirë brenda që shërben si vend i përbashkët, për të ndenjur dhe për të ngrënë. Krijoni hapsirë të mjaftueshme për aq sa është kapaciteti maksimal i bujtinës.

Në oborr është vendi perfekt për të ngrënë në kohë të mirë

Dhomat

Në bujtina, krevatet tek janë më të përshtatshëm sesa ata dopio, pasi shumë klientë nuk vijnë dytërisht çift (vetëm nëse po bëni dhe një dhomë private). Krevatet portativë apo divanët nuk janë të përshtatshëm. Sigurohuni që krevatet të kenë hapsirë të paktën 1m nga njëri-tjetri, të shtruar me ndërresa të pastra dhe me nga një peshqir sipër para se klientët të hyjnë në dhomë. Ata do të vijnë me çanta, kështu që dhoma duhet të ketë mjaftueshëm hapsirë për sendet e secilit. Varëset e vëna në mur për çanta dhe rroba janë një ide e

mirë për shfrytëzimin e hapsirës. Çdo krevat duhet të ketë nga një shtresë mbulimi të ngrohtë, si dhe shtresa tepër në dhomë për këdo që mund të ketë ftohtë gjatë natës. Nëse ka nga një prizë elektrike për çdo krevat, do të ishte e përkryer. Orendi tradicional apo piktura/fotografi në mur i japin dhomës ngrohtësi dhe karakter.

Një dhomë në Lepushë, krevatet janë të rehatshëm, të shtruar dhe me hapsirë të mjaftueshme mes tyre. Ka një prift dhe varëse në mur për rrobat.

Tualetet

Duhet të jenë të pastra dhe të thata para se klientët të vijnë. Në çdo moment, në tualet duhet të ketë dritë, ujë të ngrohtë, letër higjienike dhe sapun të lëngshëm për duart. Idealisht, shtëpia pritëse ka të paktën një tualet për 8 persona. Në rast se hasni probleme të papritura, lajmëroni klientët ose tur operatorin/guidën në kohë, kështu ata mund të pregatiten dhe nuk do të hasin surpriza të pakëndshme.

Ushqimi

Përgjithësisht...

Një bujtinë nuk funksionon si restorantet në ofrimin e ushqimeve, ku ka një menu të gjatë nga e cila njerëzit përzgjedhin çfarë duan dhe kuzhina e ka. Bujtina, në thelb, është eksperiencia e të qëndruarit në një shtëpi vendase, ndaj klientëve u ofrohet çfarë hanë dhe bujtësit (sigurisht, jo si në një ditë normale, por si për miq).

Për grupet e agjensive, menu-ja është fikse dhe diskutohet më parë me tur operatorin apo guidën. Klientët që vijnë direkt te ju dhe përveç fjetjes duan dhe vaktet, i prezantoni me çfarë keni mundësi të gatuarit për ta dhe ata zgjedhin nga alternativat. Ka disa udhëzime që mund të ndiqni gjatë përgatitjes së vakteve, për t'i ofruar të gjithë llojeve të klientëve një eksperiencë sa më të kënaqshme duke mos shpenzuar tej mase.

Për përgatitjen dhe prezantimin e vakteve

Për ushqimin në një bujtinë vlen gjithmonë **cilësia mbi sasinë**. Klientët nuk do të kënaqen nga një pjatë e mbushur pot nëse ushqimi që ajo përmban nuk është cilësor. Cilësor nuk nënkupton produktin më të shtenjtë, por produkt të freskët, të vendit (ose në afërsi të arsyeshme kur perime apo fruta të caktuara nuk rriten në lartësinë ku jetoni ju). Përveç rasteve kur klientët ju kanë porositur për një sasi të caktuar mishi dhe paguajnë për atë sasi, mishi nuk mund të jetë kurrësi baza e një vakti. Është më mirë, nëse doni të ofroni patjetër mish, te jetë pak

por i freskët/i vendit, i shoqëruar me disa perime/drithra dhe meze të tjera më ekonomike, sesa një sasi e madhe mishi të importuar/të pakëtuar dhe mish jo cilësor. Kështu, ju do të kurseni dhe klientët do të mbeten të kënaqur.

Zbuloi Discover Albania

Vlen gjithashtu **shumëllojshmëria mbi sasinë**, sidomos për klientët e huaj që provojnë një kuzhinë të re dhe duan përveçse të ngopen, të mësojnë mbi ushqimin e vendit tonë. Pjata e mbushur plot me një lloj ushqimi të ngop, por është e mërzitshme. Tavat e përbashkëta janë një mundësi e mirë për të prezantuar një shumëllojshmëri ushqimi, përkundrajt vetëm një pjatë personale të vendosur para dhe një sallatë. Mos harroni sa rëndësi ka pamja në konsumimin e ushqimit, prezantimi i këndshëm i pjatave/tavave është një element surprizë që rrit kënaqësinë e klientëve gjatë vaktit.

Zbulo! Discover Albania

Zbulo! Discover Albania

Ushqimi duhet të jetë jo vetëm i shijshëm, por edhe i prezantuar bukur

Preferencat ushqimore të veçanta

Kur dikush ju thotë që është **vegjetarian**, do të thotë se ai nuk ha mish dhe gjithë nënproduktet e mishit (çdo lloj kafshe, lengun e mishit, dhjain, sallamet). Në shumicën e rasteve, vegjetarianët nuk hanë as peshk. Personat **veganë**, si vegjetarianët, nuk hanë mishin, nënproduktet e mishit por as çdo lloj nënprodukti që vjen nga kafshët, pra nuk hanë as vezë, as çdo lloj bulmeti, as mjaltë. Duhet kuptuar se te këto preferenca ushqimore nuk bëhet fjalë për teka apo dyshime të cilësia e ushqimit, por për zgjedhje dhe dieta me rëndësi jetësore për personin. Kështu, kur njoftoheni se dikush është vegjetarian apo vegan, nuk mjafton vetëm të hiqen mishi/bulmeti nga gjella e gatuar me to, por duhen përgatitur që në fillim enkas për këto dieta. Kjo do të tregojë kujdes dhe mikpritje të veçantë ndaj individëve me këto preferenca. **Alergjitë** kërkojnë gjithashtu kujdes, pasi përbërës si arrat, qumështi etj. mund të ngatërrohen në kuzhinë me përbërës të tjerë gjatë gatimit, por kjo për disa persona ka pasoja fatale. Sigurohuni t'i pyesni klientët apo tur operatorin/guidën në kohë për preferencat në ushqim, nëse ata nuk j'u thonë vetë përpara.

Zbulo! Discover Albania

Disa rregulla të arta

- Shmangni me çdo kusht ushqimet industriale dhe të ambalazuara (margarina, sallamet, patatet e gatshme, pulat e importuara, reçelët e paketuara). Përdorni vetëm ushqime të zonës tuaj, të stinës dhe të freskëta.
- Ushqimi me tepicë le një shije të keqe po aq sa ushqimi i mangët, pasi jep përshtypjen e harxhimit të panevojshëm dhe konsumit të papërgjegjshëm. Bëni një hamendësim realist për sa mund të hajë një njeri para se të gatueri ose të nxirrni ushqimet, mbani rezerva në kuzhinë gati nëse e shihni se dikush do më shumë. Të huajt shpesh komentojnë se sasia e mishit dhe bulmetit është më shumë seç duhet. Kështu mbani parasysh që 150g mish dhe 75g bulmet është në përgjithësi mjaftueshëm për një person. Kombino një sasi të vogël të produkteve të shtrenjta me artikuj me kosto të ulët, si perime, drithëra, salcat etj.
- Shmangni përdorimin e qeseve plastike dhe letrës së aluminit si ndotës të natyrës dhe kundra praktikave të turizmit rural të përgjegjshëm. Ato janë gjithashtu të dëmshme për shëndetin për shkak të copëzave të plastikës/aluminit që lëshojnë në ushqim dhe për shkak të reaksioneve që kanë alumini me bulmetin dhe perimet me aciditet.
- Klientët e huaj zakonisht kanë nga një kuti për kur marin drekën me vete. Në rast se dikush nuk ka harruar, mund të ofroni qese letrë si ato të furrave të bukës.

- Çfarë është bërë për tu servitur e ngrohtë duhet të nxirret e tillë (supa, petullat, patatet), ndryshe i humbet shija dhe munda i gatimit shkon dëm.
- Preferohet qetësi gjatë konsumimit të vakteve, ndërveprimi është i mirëpritur kur gojët dhe duart janë bosh.
- Mos harroni një ëmbëlsirë të thjeshtë, të gatuar vetë në fund të vaktit, është pjesa e vaktit që zakonisht mbahet mend gjatë nga klientët.

Mikpritja

Marrëdhënia me klientët

Ndryshe nga hotelet që punësojnë staf për shërbime të caktuara, një bujtinë ka karakter më personal. Sapo të mbërrijnë klientët, prezantoni veten dhe gjithë anëtarët e familjes tuaj me emër, kjo do t'i bëjë të ndihen menjëherë të mirëpritur. Kushtojini vëmendje në çdo kohë klientëve duke i parë ata. Komunikimi, si me klientët, si me stafin, familjarët e komshinjtë duhet të jetë i qetë, me respekt dhe me tone pozitive në çdo moment, energjia përcillet pavarësisht gjuhës në të cilën po flisni. Nëse klientët kanë ardhur të shoqëruar, guida ju ndihmon me përkthimin në çdo kohë. Por, edhe kur klientët e huaj vijnë vetë, nuk është e thënë të dini gjuhën për të komunikuar me ta, edhe gjestet apo buzëqeshjet flasin.

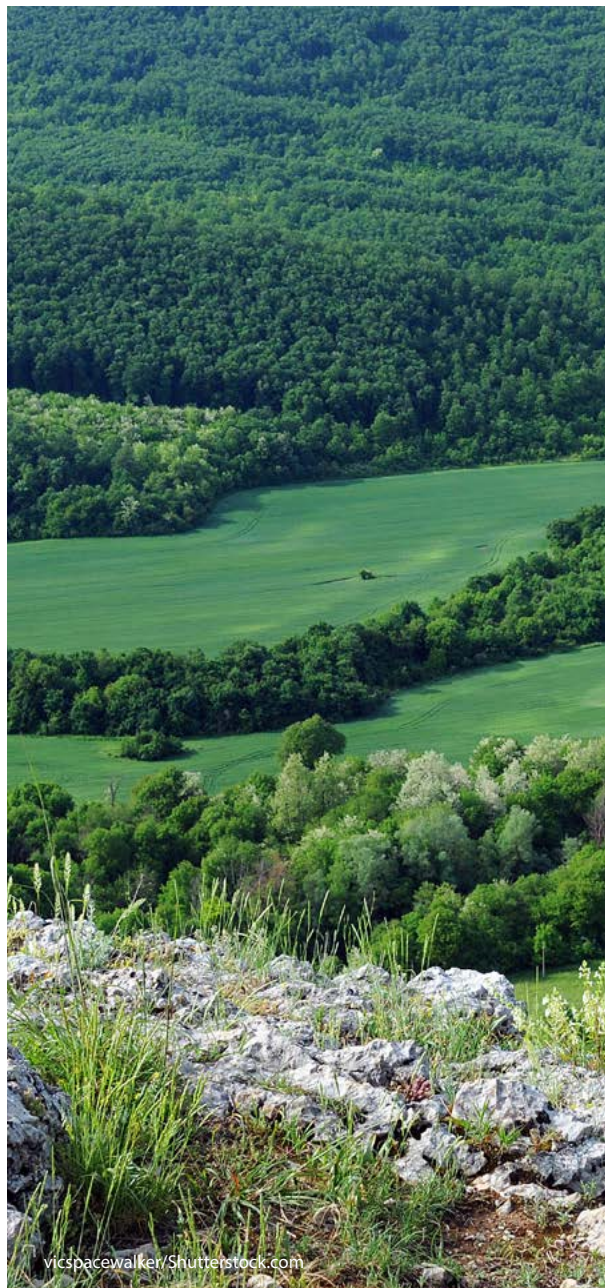
Mund të tregoni për veten, me çfarë merreni në përditshmëri, për familjen, për gjënë e gjallë apo të mbjellat nëse keni, anekdota etj. Mund të drejto-

ni vëmendjen e tyre ndaj fotografive apo pjesëve të veçanta të shtëpisë dhe t'i shpjegoni. Mund ti bashkoheni grupit në momente pushimi të duhura, prezenca dhe tregimet tuaja do të vlerësohen tej mase.

Me kalimin e kohës, nëse nuk e dini tashmë, me siguri do të mësoni dhe disa fjalë kyçe anglisht, të mjaftueshme për tu kuptuar. Mund të përdorni edhe **google translate** në telefonin tuaj, i cili ka dhe opsionin për ta përdorur offline (pa internet), duke shkarkuar më parë në telefon gjuhët që ju duhen.

Marrëdhënia me bujtina të tjera rreth jush

Është e rëndësishme të ruani një frymë bashkëpunimi në komunitetin tuaj, me bujtina të tjera dhe me komshinjtë tuaj. Me siguri, një ditë do të ndodhë që të keni më shumë rezervime seç keni kapacitet në bujtinën tuaj, por t'i refuzoni klientët me përgjigjen “jo, s’kam vend”, nuk do të pritet aspak mirë. Në këto raste, ju nevojitet ndihma e bujtinave rreth jush dhe vareni nga marrëdhëniet e mira me komshinjtë. Nëse keni konkurrencë rreth jush, kjo nuk ju ul ju të ardhurat, përkundrazi, është tregues pozitiv për zonën dhe rrit shikueshmërinë dhe vëmendjen ndaj jush. Përkrahni edhe ata që hyjnë të rinj në biznes si ju dhe kujtoni se komshinjtë gjithnjë mbështeten te njëri-tjetri. Harmonia dhe mirkuptimi mes jush shmang situata të shëmtuara dhe të panevojshme që më pas kanë ndikim negativ në reputacionin e gjithë zonës.

vicospacewalker/Shutterstock.com

SIGURIA NË KUSHTET E COVID 19

Në shtëpinë tuaj duhet të ketë në çdo moment disinfektant dhe maska. Sigurohuni të ruani një distancë të sigurt nga çdo person, në të mirën tuaj dhe të klientëve. Nëse keni dyshime se jeni të prekur, flisni me klientët ose tur operatorin/guidën në kohë, siguria vendoset mbi çdo gjë tjetër dhe shkeljet mund të kenë pasoja ligjore.

KONKLUZIONE

Tendencat e zhvillimit të turizmit rural si në vendin tonë, ashtu edhe në rrafshin botëror e evropian, kanë rritje të vazhdueshme. Kështu, fillimi i shërbi-meve të turizmit rural, ose përmirësimi dhe diversifikimi i tyre janë një shans i mirë për të përmirësuar kushtet e jetesës në fshat.

Një aktivitet i tillë, duke pasur edhe mbështetjen e politikave kombëtare dhe evropiane, ka mundësi për përmirësimin e mëtejshëm të kushteve në ofertën tuaj. Prandaj është e rëndësishme që ju të jeni në kontakt me projektet e zhvillimit të zonave rurale si Skema Kombëtare e Mbështetjes për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2021 nga Agjencia për Zhvillimi Bujëqësor dhe Rural (AZHBR), programi IP-ARD (Instrumenti i Asistencës së Para - Adermit) që gjendet në faqen zyrtare të AZHBR-së, apo projekte të ndryshme nga organizata jo-fitimprurese që zhvillohen në zonën tuaj.

Regjistrimi si biznes në turizmin rural, ju jep mundësi më shumë për pjesmarrje në këto programe, por edhe për të tërhequr bashkëpunorë, si tur operator dhe agjenci turistike që zhvillojnë ture në zonat rurale. Regjistrimi si biznes është i vështirë në kushtet e Shqipërisë ku kërkohen disa shpenzime, kështu një mundësi është që me tur operatorin partner që ju sjell klientët, të keni një kontratë shërbimi duke paguar tatimin e burimit për të ardhurat (15%). Megjithatë, kjo mund të jetë një mundësi kur ju prsini shumë pak të ardhura, por nëse ju doni të aksesoni një treg më të madh dhe vizitorë, individë që vijnë në shtëpinë tuaj pa ndërmjetësimin e një operatori, është e rëndësishme të jeni një biznes formal.

Ndërsa përditësimi i njohurive me kërkesat e tregut është një domosdoshmëri për të pasur një aktivitet afatgjat dhe të suksesshëm në turizëm.

FAQE INTERNETI TË DOBISHME

- Agjencia për Zhvillim Bujqësor dhe Rural
<http://www.azhbr.gov.al/>
- Rrjeti Shqiptar për Zhvillimin Rural
<https://anrd.al/kreu/>
- IPARD II - Thirrja e tretë
<http://www.azhbr.gov.al/ipard-3/>
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural
<https://bujqesia.gov.al/>
- Kategorizimi i strukturave akomoduese
<https://turizmi.gov.al/kategorizimi-i-strukturave-turizmi/>
- e-Albania
<https://e-albania.al/>
- Manuali për regjistrimin si person fizik (biznes i vogel)
https://e-albania.al/dokumenta/qkr/REGJISTRIMI_FILL-ESTAR_I_PERSONIT_FIZIK.pdf
- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve
<https://www.tatime.gov.al/>
- Ligji i punësimit për minorenët
<https://inspektoriazipunes.gov.al/punemarres-nen-18-vjec/>

Lenar Musin/Shutterstock.com

